

Hoe Nu Verder

Tweede burgerperspectievennota Indische Buurt

2018-2022

Aanleiding

In de Indische Buurt zijn we inmiddels gewend dat niet alleen de overheid maar ook de buurt vooruitkijkt. Zo hebben wij als actieve bewoners onze eerste burgerperspectievennota in 2013 uitgebracht. Ons lokale bestuur heeft deze nota zeer serieus genomen en onze prioriteiten omarmd. Na vier jaar is het weer de hoogste tijd om met een nieuwe versie te komen. Vorige keer werd onze nota naast de perspectievennota van het stadsdeel gelegd. Nu heeft het stadsdeel nog geen eigen nota. Alles is stedelijk onder het mom van '1 stad 1 opgave'. Des te belangrijker om weer eens van ons te laten horen. Welke ontwikkelingen zien wij? Voor welke opgaven staat de buurt de komende jaren? Welke prioriteiten en ook welke kansen komen daaruit voort? Welke rol kunnen de bewoners spelen om de leefbaarheid in de buurt zowel fysiek als sociaal te versterken? Dat zijn onderwerpen waarop we graag onze visie in dit document verwoorden.

De Indische Buurt heeft de afgelopen jaren verder in de lift gezeten. Onze buurt die ooit bekend stond als een achterstandswijk wordt steeds meer gezien als een 'hippe' buurt en een verlengstuk van het centrum. De huizenprijzen stijgen bovengemiddeld en de populatie verandert in een snel tempo. Dit komt door de investeringen van de overheid en de woningcorporaties in de fysieke omgeving, de aantrekkende economie, woningtekort in Amsterdam en meer kapitaalkrachtige bewoners. Ook spelen actieve bewoners een rol hierin. De Indische Buurt kent vele communities, voorzieningen en netwerken die zich inzetten voor een betere wijk en bijdragen aan de revitalisatie van hun directe leefomgeving.

De problemen zijn echter nog niet voorbij. We kennen een periode van langdurige economische crisis, oplopende werkloosheid en toenemende armoede. Veel bewoners, met name de armere en kwetsbare groepen zijn hierdoor getroffen en zijn nog verder op afstand gekomen. Hoewel de crisis zo goed als voorbij is neemt het aantal werklozen nog niet significant af en de armoede speelt nog een grote rol in het leven van gemiddelde bewoners. Hoewel we verwachten dat de bezuinigingen van de overheid langzaam afnemen en wellicht extra middelen beschikbaar komen voor voorzieningen voor kwetsbare groepen, zullen niet snel alle oude bezuinigingen ongedaan gemaakt zijn.

Vier jaar terug	Nu
Economische crisis	Economische groei
Leegstand vastgoed	Stijgende huurprijzen en vraag naar ruimte

Bezuiniging overheid op voorzieningen	Einde bezuiniging, sociaal ondernemerschap en mogelijke investeringen in de toekomst
Veel armoede en werkloosheid	Nog steeds hetzelfde en misschien nog erger
Veel actieve bewoners en hechte community	Nieuwe bewoners en diversiteit aan netwerken
Weinig kapitaalkrachtige bewoners	Veel nieuwkomers met kapitaal
Lokale overheid dicht bij bewoners	Centralisatie van de macht door centrale stad
Veel aandacht voor wijkinitiatieven en informele steunsystemen	Afbouw van informele systemen en minder aandacht voor initiatieven van onderop
Flexibele budgetten op het stadsdeelniveau	Vaste budgetten op centraal niveau

Onze analyse en inzet

Toch is de situatie in vergelijking met vier jaar terug veranderd. Hoewel de werkloosheid en armoede nog steeds grote groepen treffen, zijn er ook nieuwe kansen. Vier jaar terug was een van onze prioriteiten het tegengaan van leegstand en verpaupering. Op dit ogenblik zijn er bijna geen leegstaande gebouwen, de renovatie van woningen gaat door en er worden nieuwe woningen gebouwd. De prijzen van huizen, en de hoogte van huren lopen snel op. Er is bijna geen ruimte meer voor startende ondernemers, ondernemingen met een groot sociaal rendement en initiatieven die zich op de revitalisatie van de buurt richten. De huren kunnen niet meer opgebracht worden door groepen in achterstand.

Vier jaar terug	Nu
Start van ophalen van prioriteiten in de wijk	Gezamenlijke gebiedsplan (jaarlijks), overheid en burgers
Start met budgetmonitoring	Gezamenlijke vaste activiteit per jaar en gebiedsbegroting

Wens om maatschappelijk aanbesteden in te voeren	7 pilots zijn gedaan en buurtbesteden is een gezamenlijke activiteit
Wens tot zelfbeheer van ruimtes	6 accommodaties worden door buurtbewoners beheerd
Start leerwerk traject Meevaart	Ruim 60 studenten en extra opleidingen in het Blauwe Huis

De bezuinigingen van de overheid troffen in de afgelopen jaren voornamelijk de budgetten voor zorg en welzijn. Deze bezuinigingen zijn wellicht achter de rug maar de behoefte aan meer en nieuwe middelen blijft bestaan. Het is de vraag of deze bezuinigingen in de komende jaren teruggedraaid kunnen worden.

De overheid heeft in de afgelopen periode een beroep gedaan op bewoners voor co-creatie en creativiteit bij het vinden van slimme oplossingen voor problemen die door de crisis veroorzaakt waren. Dit heeft geleid tot bloeiende en diverse vormen van sociaal ondernemerschap in ons gebied. Stimuleren van deze vorm van ondernemerschap blijft noodzakelijk ook in de komende jaren. Sociaal ondernemerschap richt zich op armoedebestrijding, informele zorg, creëren van banen en ontwikkeling van mensen. Juist nu de economie aantrekt zijn er extra kansen voor actieve bewoners en sociale ondernemers om zich verder te manifesteren en de kansen te benutten. Hiervoor zijn investeringen nodig. Voorbeelden van dergelijke sociale ondernemingen zijn het Blauwe Huis, de Meevaart, Archipel, wijkrestaurants, grand café Genieten en Boot. In de afgelopen vier jaar is de aandacht voor het ondernemerschap en de van onderop bewegingen vanuit de bewoners juist afgenomen. Dit is vooral te merken bij het beleid vanuit de centrale stad. De mogelijkheden hiervoor zijn nu nog minder geworden omdat de huurprijzen van de panden omhoog zijn gegaan en het werken met behoud van uitkering moeilijker is gemaakt. Hoewel er in de afgelopen periode veel gesproken is over de verruiming van de mogelijkheden en het inzetten van uitkeringen als vehikel tot arbeidsparticipatie, zijn de effecten en weerslag in de uitvoering nog niet zichtbaar.

Vier jaar terug	Nu
Werk en recht op persoonlijke ontplooiing als prioriteit	Werk vooral voor kwetsbare groepen, jongeren en mensen die door de crisis de boot hebben gemist om tweedeling en armoede tegen te gaan. Nadruk op jongeren.
Community opbouw en recht op formuleren van ambities, inspraak en beleid beïnvloeding als prioriteit	Aansluiting tussen bestaande communities, aansluiting nieuwe netwerken van oude en nieuwe bewoners, werken aan inclusiviteit. Lokale aanpak waarborgen. Aandacht voor wijk economie en diversiteit.

Zorg en solidaire samenleving middels investering in informele zorg	Betaalbare woningen, oplopende schuldenproblematiek, jeugdzorg in de wijk, verankeren van verworvenheden.
Gebruik van maatschappelijk vastgoed en leegstaande ruimtes voor activiteiten en sociale ondernemingen	Behoud van betaalbare ontmoetingsplaatsen, ruimte voor sociale ondernemingen, sociale firma's en coöperatieve producties. Openbare ruimte groen en veilig, sociale veiligheid en duurzame wijk

In de Indische Buurt heeft de lokale overheid geprobeerd een andere koers te varen door flexibele middelen beschikbaar te stellen en op zoek te gaan naar participatie van bewoners. De mogelijkheden zijn desalniettemin afnemend. Het huidige college heeft in vergelijking met dat ervoor minder belang gehecht aan het wijkgericht werken. Hoewel er projecten geëntameerd zijn door het college zoals Ruimte voor Initiatief en diverse experimenten met participatieve democratie, zijn de resultaten in de vorm van concrete acties in de wijken uitgebleven. Althans wordt dit als zodanig door ons ervaren. Het besluit om de macht van de overheid verder te centraliseren en de bevoegdheden van het lokale bestuur te beperken maakt ons dan ook niet optimistisch dat er in de toekomst extra aandacht gegenereerd wordt. Vooralsnog ziet het ernaar uit dat de mogelijkheden van een onconventionele aanpak van problematieken vanuit de bewoners niet zullen toenemen. Met een ongewijzigd beleid verwachten we een afbouw van informele zorgstructuren en initiatieven vanuit de bewoners. Sterker nog, door de wijziging van de populatie in de Indische Buurt zijn de netwerken diverser van aard geworden. Nieuwe bewoners vormen nieuwe netwerken. Een binding tussen deze nieuwe en oude netwerken vergt juist veel aandacht en investering.

De inzet van de actieve communities in de Indische Buurt moet daarom zijn om op deze ontwikkelingen te anticiperen en een adequaat antwoord te vinden. We gaan door met het verhogen van de solidariteit in de samenleving en we willen de kracht van de samenleving inzetten voor het beheer van de wijk. Wij willen ervoor zorgen dat onze buurt 'in de lift' blijft.

Onze basisprincipes:

1. Iedere bewoner moet in staat zijn voor zichzelf, zijn leefomgeving en zijn medebewoners ambities te formuleren die gericht zijn op het verbeteren van de wijk en de situatie van individuen. Hiervoor is fysieke en mentale ruimte essentieel. Maatschappelijk vastgoed, openbare ruimte, ontmoetingsplaatsen en het gehele aanbod aan activiteiten gericht op empowerment en innovatie vallen hieronder.
2. Iedere bewoner heeft het recht om, samen met anderen, netwerken en communities te vormen gericht op het bereiken van deze ambities. Gedeeld eigenaarschap gericht op de wijk, faciliteiten en overheid zijn de basis van de vorming van de communities en netwerken. De ervaring van afgelopen decennium heeft ons duidelijk gemaakt dat een actieve community altijd concrete onderwerpen nodig heeft om gericht te kunnen functioneren. De Meevaart is daar een goed voorbeeld van. Het maatschappelijk aanbesteden van diensten en services vanuit de overheid zorgt ervoor dat er focus

ingebracht wordt in de community van belanghebbenden. In de Indische Buurt hebben actieve bewoners en het stadsdeel dit uitgewerkt tot een nieuwe methodiek die buurtbesteden genoemd wordt.

3. Iedereen mag de in de buurt aanwezige faciliteiten, individuele potenties en kansen benutten om te participeren in arbeid, ondernemerschap, vrijwilligerswerk om zo de eigen individuele situatie en die van de omgeving te verbeteren. De economische situatie van individuen in de wijk is van essentieel belang voor het revitaliseren van de economische situatie in het algemeen. De dreigende polarisatie tussen arm en rijk kan slechts tegengegaan worden als er extra aandacht is voor het verbeteren van de situatie van bewoners.

4. Bewoners die door problemen en beperkingen niet in staat zijn om zelfstandig hun potentie te benutten dienen optimaal en gericht ondersteund en gesteund te worden. Niemand mag in de Indische buurt onder het menselijke waardigheidsniveau terecht komen. Men moet niet door speculaties op de huizenmarkt en toenemende vraag naar woningen dakloos raken en in onoverbrugbare schulden terecht komen.

Ons belang en wat ons bindt

De Indische Buurt communities richten zich op tal van onderwerpen en thema's, van informele zorg tot kunst en cultuur, van armoedebestrijding tot duurzaamheid in de buurt. Wat ons bindt en ons tot een hechte community maakt kan als volgt benoemd worden:

1. We willen de **kwaliteit** van onze voorzieningen in de wijk verhogen. Of deze voorzieningen vanuit de buik van de community voortkomen (zoals de Meevaart en Archipel), door maatschappelijke instituties zoals zorg- en welzijnswerk beheerd worden en/of door sociaal ondernemerschap tot stand zijn gekomen, belet ons niet in het streven naar steeds effectievere vormen van uitvoering. Hierbij streven we naar een verplichte horizontale verantwoording van alle voorzieningen aan de buurt, inspraak vanuit de bewoners, gebruik van lokale krachten en op bewoners toegespitste vormen van uitvoering.
2. We willen onze **invloed** op het beleid en de beleidskeuzes niet verliezen maar juist vergroten. Wij zijn voorstanders van jaarlijkse gebiedsplanning samen met de bewoners en het vaststellen van prioriteiten door een co-creatie met de overheid en maatschappelijke instellingen.
3. Wij zoeken voortdurend naar nieuwe manieren en mogelijkheden om onze sociale weefsels te **verdichten**, elkaar vaker zien en inspireren en van elkaars krachten gebruik maken. We streven naar nieuwe vormen voor community opbouw. De samenleving om ons heen verandert en we zijn een onderdeel van een metropool. De instrumenten die in het verleden bruikbaar waren zijn niet per definitie ook nu bruikbaar. De community heeft voortdurend onderhoud en vernieuwing nodig.

Hoewel de communities verschillend van aard, interesse en werkgebied zijn, zijn ze samen belanghebbend in hierboven genoemde gezamenlijke belangen.

In de afgelopen zes maanden zijn tal van gesprekken gevoerd met actieve bewoners van de Indische Buurt over de vooruitzichten voor komende jaren en grootste prioriteiten op dit moment. Dit gaan we vertalen in een **werkdocument** waaraan de communities gezamenlijk hun invulling geven.

Co-creatie in buurtagenda en Buurtbesteden

Al sinds een decennium werken de Indische Buurt communities samen met de lokale overheid aan tal van onderwerpen. Bewoners hebben hier een gedeelde verantwoordelijkheid en eigenaarschap. Er wordt gebruik gemaakt van het sociaal kapitaal en expertise die in de wijk aanwezig is o.a. door het stimuleren van bewonersinitiatieven en het ondersteunen van sociale ondernemingen zoals eerder in dit stuk is beschreven.

De co-creatie tussen de overheid, maatschappelijke instellingen en communities van bewoners is essentieel. Dit geldt zowel voor ondersteuning aan zwakkere groepen als toetreding tot arbeid. Het opzetten van bewonersbedrijven, delen van faciliteiten zoals ruimte, ondersteuning en communicatiemiddelen, benutten van de micro-markt voor ruilen van diensten en faciliteiten, gebruik van lokaal kapitaal voor bovenlokale markten en het opzetten van leerwerk trajecten zijn zaken die vanuit de bewoners vorm kunnen krijgen.

De co-creatie heeft nog veel meer opgeleverd in de Indische Buurt. Samen met de lokale overheid hebben de bewoners in de afgelopen jaren gewerkt aan een gezamenlijk gebiedsplan, budgetmonitoring, buurtbesteden en het opzetten van leerwerk bedrijven. Deze vorm van samenwerking berust op wederzijds vertrouwen en een horizontale werkrelatie tussen het stadsdeelbestuur, ambtenaren en actieve bewoners.

De Indische Buurt heeft in deze periode een rol van pionier gespeeld. De budgetmonitoring, ophalen van prioriteiten en gebiedsbegroting in een co-creatieve vorm is een reguliere activiteit geworden van zowel het stadsdeel als de communities. In de Indische buurt zijn een zevental pilots uitgevoerd voor buurtbesteden (De Meevaart, Archipel, Wijkkunde, pedagogisch klimaat, Jongerenbod, Buurtschouder en informele zorg). Buurtbesteden zorgt enerzijds voor het ontstaan van een hechte community om de problemen gezamenlijk aan te pakken en anderzijds voor een versimpeling van de ambtelijke procedures en verkleining van de afstand tussen burger en politiek.

Het is eigenlijk heel logisch. Om een volwaardig burger te zijn heeft een mens een plek in de samenleving nodig: dit wordt gedefinieerd door de rol die men kan spelen via arbeid maar ook door vrijwilligerswerk, het deel uitmaken van een gemeenschap. Hiervoor is een betrokken en actieve overheid noodzakelijk.

De methode die we in de Indische Buurt hanteren is vrij simpel te formuleren maar is niet een gemakkelijke job.

1. Gezamenlijke consultatie van zoveel mogelijk bewoners over de prioriteiten, wensen en ambities voor de wijk
2. Opstellen van acties en instrumenten
3. Gezamenlijk opstellen, presenteren en verwerken van de voorstellen
4. Opstellen van het gebiedsplan

5. Inventarisatie van budgetten behorend bij diverse acties en instrumenten
6. Gezamenlijke definities voor de te verwachten kwaliteit
7. Beoordeling of de uitvoering beter of anders kan
8. Uitnodigen van de stakeholders in de buurt om mee te denken daar waar de uitvoering beter en of anders moet
9. Buurtbesteden van de uitvoering als er een gezamenlijk plan voor staat
10. En de cyclus weer opnieuw beginnen

Over deze methodiek kan veel gezegd worden en er is al veel geschreven en gepresenteerd. Deze wijze van co-creatie is een weg naar een nieuwe vorm van governance die al enkele jaren door de centrale en landelijke overheid wordt bepleit. Deze wijze van werken ontstaat echter niet vanzelf. Daar is een groeiende hoeveelheid aandacht en ondersteuning voor nodig.

Het betreft

1. Het delen van het gevoel van urgentie voor dergelijke vernieuwing
2. Commitment van de overheden
3. Versterking van de community en de ondersteuningsinstrumenten
4. Meerjarige afspraken met relevante instellingen uit het maatschappelijke middenveld
5. Flexibele budgetten
6. Durf om te experimenteren
7. Horizontale relatie partners
8. Vertrouwen
9. Gezamenlijkheid in alle stadia (planvorming, implementatie en uitvoering)

Wij pleiten ervoor om samen met de lokale overheid en het stadsbestuur te komen tot een programma buurtbesteden voor de komende jaren.

Om ervoor te zorgen dat de kracht van en in de buurt niet afneemt maar juist groter wordt, zijn de genoemde stappen nodig. Daarbij is sprake van een zekere urgentie, vinden wij. Wij zullen voor de zomer een concreet plan maken hoe deze doorontwikkeling gestalte te geven, zowel inhoudelijk als qua organisatie en condities.

Ons aanbod

Als medeproducent en partner van zowel de lokale overheid als het maatschappelijke middenveld zijn we voornemens om onze schouders te zetten onder de aanpak van sociale problematiek. Wij zien deel van de oplossing in een sociaalpedagogisch gebruik van de openbare ruimte en maatschappelijke accommodaties. Wij willen graag hier een aanzienlijke bijdrage blijven leveren. Onze aanpak focust zich op het opzetten van ondernemingen die door en voor bewoners worden opgezet. Hiermee hopen wij ook extra banen te creëren voor werkzoekenden in onze wijk.

De voorwaarde hiervoor is een sterke community en versterking van onderlinge contacten. De erkenning van informele zorg en versterking van de betreffende netwerken zien wij dus ook als nodig voor het realiseren van een solidaire buurt. We zijn solidair met kwetsbare groepen - niet alleen bij

het behartigen van belangen en beïnvloeding van het beleid maar ook door het opzetten van faciliteiten en netwerken ten behoeve van deze groepen.

De Indische Buurt is gastvrij, zowel voor nieuwe bewoners die binnen de stad/land verhuizen als nieuwkomers van elders uit de wereld. Wij zijn medeverantwoordelijk voor een goede opvang van statushouders en helpen bij inburgering en integratie daar waar het nodig is.

Het Rijksbeleid van de afgelopen jaren heeft ervoor gezorgd dat mensen meer aangewezen zijn op hun netwerk. Sommige mensen hebben dit netwerk echter niet. Woningcorporaties en stadsdeel nodigen we uit om naar nieuwe manieren te kijken deze kwetsbare groepen te bedienen. De wetenschappelijke kennis bij het Sciencepark en het aanwezige sociaal kapitaal in beide gebieden kunnen tot het ontwikkelen van nieuw instrumentarium leiden. Wij zullen graag de banden met het Sciencepark aanhalen en de mogelijkheden van technisch/sociale innovatie in de wijk gezamenlijk onderzoeken.

Wij zijn ervan overtuigd dat de verantwoordelijkheid niet alleen bij de overheid ligt. Wij nemen ons deel hierin serieus door meer mogelijkheden te bieden aan onze medebewoners om het heft in eigen handen te nemen. Wij streven naar een lerende wijk die cultuur en kunst als vehikel gebruikt om verbinding en wederzijdse begrip te creëren.

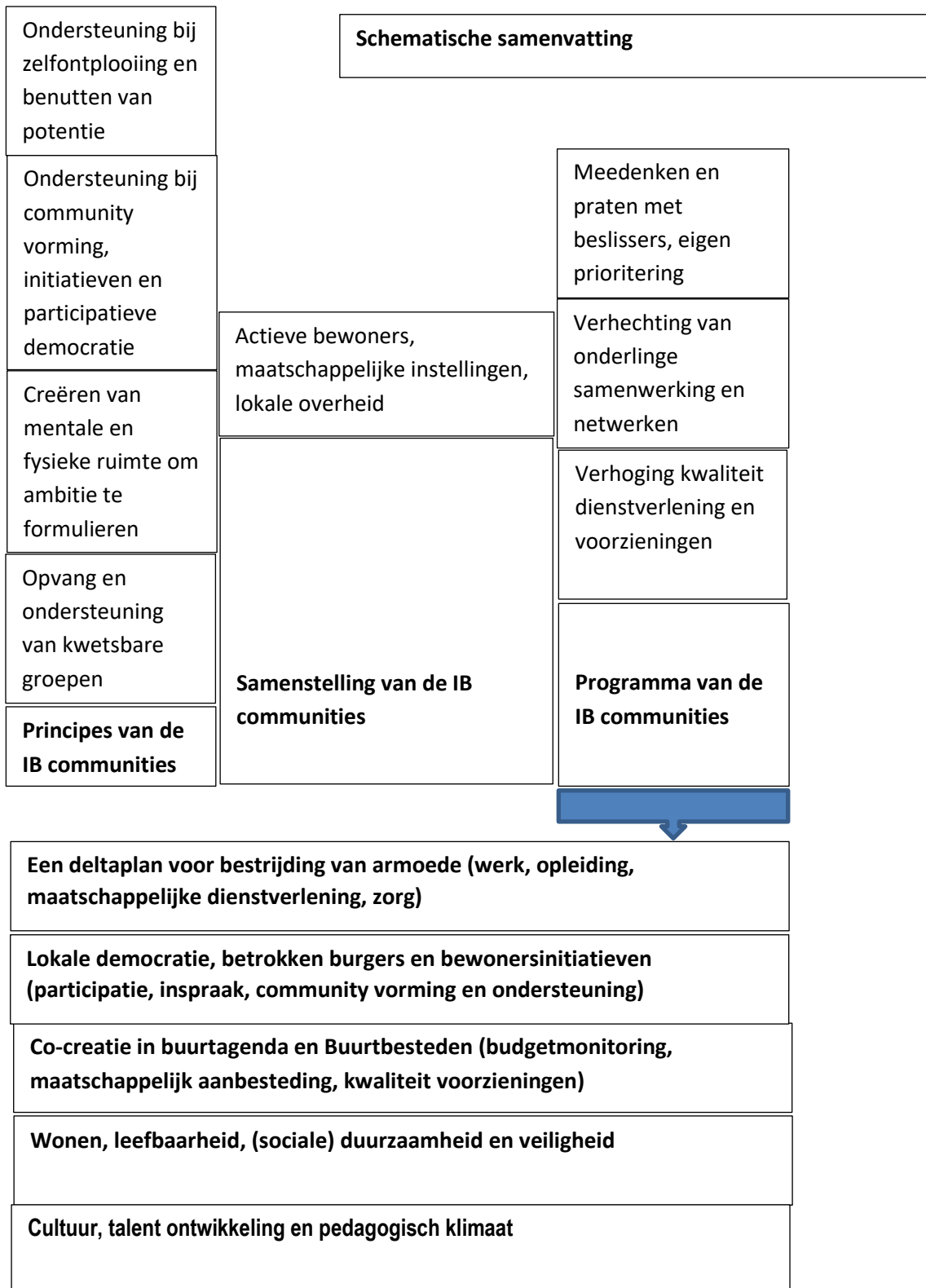
De te benutten kansen

Een ondernemende wijk met solidariteit en verbondenheid als ideologie benut de fysieke en mentale ruimte door activiteiten te programmeren, educatie te bevorderen, dialoog te stimuleren, coöperatieve manieren te hanteren om sociale services te bieden en maatschappelijk verantwoorde en duurzame ondernemingen te realiseren. Nu de prijzen van vastgoed stijgend zijn, is het belangrijk om de beschikbare ruimte hiervoor goed te benutten en te beschermen tegen speculaties op de markt. Communities, sociale ondernemingen, bewonersorganisaties en initiatieven leiden immers tot meer betrokkenheid en een participatieve samenleving. De nieuwe populatie in de Indische Buurt is zowel kapitaalkrachtig als betrokken. Dit biedt genoeg mogelijkheden en kansen hiervoor.

Educatie, lokale opvang van kwetsbare groepen en inburgering vanuit een lokale aanpak hebben hun positieve effecten reeds bewezen. In de Indische Buurt wonen veel mensen uit verschillende landen, sociale klassen en leeftijden met diverse inkomensposities. Om elkaar te begrijpen is het belangrijk dat iedereen in staat is om te communiceren en te leren. We streven naar het uitbuiten van de kracht van deze diverse samenleving door extra nadruk te leggen op educatie en vakmanschap.

Wij kunnen deze ambities alleen bereiken door samenwerking met instellingen en overheid. Buurtbegroting, gebiedsplannen, budgetmonitoring en buurtbesteden zijn innovatieve wegen om de samenwerking onderling te versterken en te horizontaliseren. Ook hier zijn de effecten reeds bewezen.

Door de wijziging in het bestuurlijk stelsel worden de bewoners getriggerd om opnieuw na te denken over nieuwe manieren van beleid beïnvloeding en politieke participatie. Hoewel we uiterst kritisch zijn over het nieuwe bestuurlijke stelsel zien wij ook kansen voor nog meer betrokkenheid en participatie.

Gevraagde inzet vanuit de overheid

Zonder samenwerking met onze lokale ambtenaren, politici en bestuurders kunnen wij niet al onze doelen bereiken. Door het nieuwe stelsel zijn de gemeenteraad en het college van B&W ook directe samenwerkingspartners. We zijn er ook van overtuigd dat de overheid haar doelen niet kan bereiken zonder steun en medewerken vanuit de bewoners. De symbiose heeft zijn vruchten en effecten in de afgelopen jaren laten zien in de Indische Buurt. Dit partnerschap is slechts mogelijk als de gemeente en communities elkaar als volwaardige en gelijkwaardige partner accepteren. Wederzijds vertrouwen zorgt voor het behalen van gezamenlijke doelen, een succesvolle aanpak en voor beide partners acceptabele werkprocessen. Dit betekent dat de invloed van bewoners op het agenderen van hun prioriteiten en besteding van middelen zichtbaar moet zijn. Flexibiliteit in de budgetten op het wijkniveau en tijdig in kunnen spelen op actualiteiten vanuit de bewoners dragen hieraan bij.

Wij geloven dat een substantiële samenwerking tussen representatieve en participatieve democratie, flexibele budgetten op wijkniveau, ondersteuning van communities en netwerken en ruimte voor experimenteren en initiatieven voorwaarden zijn voor het realiseren van de in deze notitie genoemde wensen en doelen. Wij verwachten dat de overheid zowel lokaal als centraal deze overtuiging met ons deelt en bereid is samen met de bewoners in de Indische Buurt hieraan te werken.

24 april 2018